

Latvijas Atklātā lingvistikas olimpiāde 2022/2023, pirmā kārtā, 2023. gada 11. februārī

Atcerieties!

Atbilžu pierakstam izmantojiet kladi ar Jūsu kodu. Lapas ar uzdevumu nosacījumiem paliek pie Jums, uz tām pierakstītās atbildes netiks vērtētas.

Nepārrakstiet uzdevumu nosacījumus vai vāres! Lai ietaupītu Jūsu laiku, neaprakstiet soli pa solim risinājuma gaitu tur, kur ir prasīts paskaidrot Jūsu risinājumu. Tā vietā izklāstiet savus novērojumus!

Sliktāk: "Izpētot 17. un 23. teikumu, var pamanīt, ka abos izmantots priedēklis x- ..."

Labāk: "Valodā N ar priedēkli x- apzīmē daudzskaitli."

Pievērsiet uzmanību detaļām! Tām mēdz būt svarīga loma. Lai veicas!

---

1. uzdevums (15 punkti). Doti teikumi valmaņu¹ valodā un to tulkojumi latviešu valodā:

1. Ngan nara.	Tētis atnāca.
2. Chuto wara.	Sieviete atnāca.
3. Ani panten no woluen.	Tā čūska ir slikta.
4. Posur wo lapo.	Termīts ir liels.
5. Ngolu palten larul.	Tas kazuāriņš aizskrēja.
6. Ani lumpuer.	Čūska noslēpās.
7. Posur yo.	Termīti ir labi.
8. Wuel panten no lapon.	Tā cūka ir liela.

1. jautājums. Pārtulkojiet latviešu valodā! (4.5 punkti)

9. Chuto paten wo nyopu.
10. Ngolu yumpuer.
11. Ngolu narul.
12. Posur palten lo lapol.

2. jautājums. Pārtulkojiet valmaņu valodā! (4.5 punkti)

13. Tā cūciņa atnāca.
14. Čūska noslēpās.
15. Tas termīts ir slikts.
16. Tās čūskas ir lielas.

3. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (6 punkti)

---

¹Valmaņu valoda pieder pie toričelli valodu saimes. Tajā runā ap 1700 cilvēku Jaungvinejas salas ziemeļaustrumu krastā.

ch, ng, ny, y, w ir īpaši valmaņu valodas līdzskaņi.

Kazuārs ir strausam līdzīgs putns, kas ir sastopams Jaungvinejā un Austrālijas ziemeļos.

2. uzdevums (10 punkti). Doti skaitļa vārdi no 1 līdz 9 ngoni² valodā, kas ir pierakstīti maģiskajā kvadrātā. Skaitļu summas katrā maģiskā kvadrāta rindā, kolonnā un abās diagonālēs ir vienādas.

tano natatu	tatu	nne
mozi	tano	tano nanne
tano namozi	tano nawili	wili

Jautājums. Pierakstiet skaitļa vārdus no 1 līdz 9 ngoni valodā un norādiet to skaitliskās vērtības!

3. uzdevums (10 punkti). Doti vārdi bulgāru³ valodā latīņu transliterācijā un to tulkojumi latviešu valodā:

1. vrāz	<i>auglis (dial.)</i>	10. grābnak	<i>mugurkauls</i>
2. vrāzvam	<i>adīt</i>	11. gālča	<i>lamāt</i>
3. vrāzka	<i>šņore</i>	12. drāpvam	<i>vilkt</i>
4. vrātvam	<i>pagriezt</i>	13. izgārbvam se	<i>uzmest kupri</i>
5. vārža	<i>sasiet</i>	14. izdārpvam	<i>pievilkt</i>
6. vārtja	<i>rotēt</i>	15. klāvna	<i>ieknābt</i>
7. glāč	<i>troksnis</i>	16. kālvač	<i>dzenis</i>
8. glāčka	<i>kņada</i>	17. prevāzvam	<i>pārsiet</i>
9. grāb	<i>mugura</i>		

1. jautājums. Izvēlieties pareizo bulgāru vārda variantu! (5 punkti)

18. vrāh / vārĥ	<i>augša</i>
19. grāmavam / gārmvam	<i>grūt</i>
20. grāmež / gārmež	<i>šāviens</i>
21. zacrāpvam / zakārpvam	<i>aizšūt</i>
22. mlāk / mālĥ	<i>kuš</i>
23. mlākna / mālĥna	<i>apklust</i>
24. preprāžvam / prepāržvam	<i>cepināt</i>
25. prāža / pārža	<i>cept</i>
26. prāžka / pāržka	<i>ceptas gaļas gabals</i>
27. žlāturče / žālĥturče	<i>mazpurenāte (gundega)</i>

2. jautājums. Paskaidrojiet savu risinājumu! (5 punkti)

²Ngoni jeb kingoni ir bantu valoda, kurā runā ap 230 tūkst. cilvēku Dienvidāfrikā, pārsvarā Tanzānijas, bet arī Mozambikas un Zambijas iedzīvotāji.

³Bulgāru valoda pieder pie indoeiropiešu valodu saimes dienvidslāvu grupas. Bulgāru valoda ir Bulgārijas oficiālā valoda un Eiropas dienvidaustrumu daļas mazākumtautību valoda, bet kopumā tajā runā ap 8 milj. cilvēku.

ǎ (kirilicas pierakstā “Ѣ”) ir īpašs bulgāru valodas patskanis. Latviešu valodā ǎ patskanim vistuvāk atbilst pēdējā a burta izruna vārdā *Daugava*.

Piezīme *dial.* nozīmē, ka vārds eksistē tikai dažos bulgāru valodas dialektos un netiek izmantots literārajā valodā.

4. uzdevums (15 punkti). Lai ātri pierakstītu cilvēka runāto, tiek izmantotas dažādas ātrraksta jeb stenogrāfijas metodes. Mūsdienās valstīs ar angļu valodu kā valsts valodu tiesās bieži izmanto speciālas rakstāmmašīnas, kas palīdz ātrāk pierakstīt visu dalībnieku runāto. Viena no šādu rakstāmmašīnu tastatūram ir parādīta attēlā:

Doti angļu vārdu pieraksti drukātajā ātrrakstā. Tabulas pirmajā kolonnā norādītas pierakstāmo vārdu stenogrammas, turklāt stenogrammas ir norādītas tā, kā tās tiktu attēlotas datora monitorā, ja tos ievadītu, izmantojot minēto tastatūru no attēla.

Angļu vārdiem ir papildus dota to vienkāršota izruna un tulkojumi latviešu valodā. Uzdevuma atrisināšanai angļu valodas zināšanas nav nepieciešamas.

	Stenogramma	Pierakstāmais vārds	Tulkojums
1.	PW RA EU PB S	brains /breins/	<i>smadzenes</i>
2.	P H A EU L	mail /meil/	<i>pasts</i>
3.	S AO EU Z	size /saiz/	<i>izmērs</i>
4.	ST P H A EU B G	snake /sneik/	<i>čūska</i>
5.	K O F EU	coffee /kofi/	<i>kafija</i>
6.	T P A L A	alpha /alfa/	<i>alfa</i>
7.	S O* P L PW EU	zombie /zombi/	<i>zombijs</i>
8.	TKPW RA F EU B G	graphic /grafik/	<i>grafisks, grafika</i>
9.	T P A PB T O P L	phantom /fantom/	<i>fantoms</i>
10.	HRA EU Z E R	laser /leizer/	<i>lāzeris</i>
11.	TK AO E P	deep /diip/	<i>dziļš</i>
12.	S AO*E R AO	zero /ziirou/	<i>nulle</i>

1. jautājums. Katrai no dotajām stenogrammām (13.-15.) norādiet jebkādu vārdu vai burtu secību, kam varētu atbilst dotā stenogramma! **(3 punkti)**

13.	TK P	H A	E	PB R B G
14.		HR O	E	P L PB
15.	ST	A	PB	D

2. jautājums. Stenografiskajās vārdnīcās vārdu stenogrammas tiek attēlotas citādāk, nekā tās parādās uz ekrāna. Piemēram, vārds *mail (pasts)* vārdnīcā būtu pierakstīts kā **PHAEUL**, bet vārds *coffee (kafija)* – kā **KOF/EU**. Pierakstiet stenogrammas angļu vārdiem (16.-21.), pierakstam izmantojot stenogrāfisko vārdnīcu notācību! **(9 punkti)**

16. kebab /kebab/	(<i>kebabs</i>)
17. green /griin/	(<i>zaļš</i>)
18. sadness /sadnes/	(<i>skumjas</i>)
19. kitten /kiten/	(<i>kaķēns</i>)
20. file /fail/	(<i>datne, fails</i>)
21. zigzag /zigzag/	(<i>lauzta līnija, zigzags</i>)

3. jautājums. Uzrakstiet simbolu secību, kas parādītos uz ekrāna, ja steno drukātājs varētu vienlaicīgi uzspiest uz visiem taustiņiem (izņemot #)! **(3 punkti)**

5. uzdevums (10 punkti). Doti vārdi redžangu⁴ pierakstā un to tulkojumi latviešu valodā, kā arī šo vārdu izruna jautkā secībā:

1.		<i>kāja</i>	A. tun
2.		<i>akna</i>	B. kekea
3.		<i>nosplauties</i>	C. atie
4.		<i>persona</i>	D. kuniņ
5.		<i>dzeltens</i>	E. mōreken
6.		<i>labs, pa labi</i>	F. bōtāke?
7.		<i>stāstīt</i>	G. kanean

1. jautājums. Nosakiet pareizās atbilstības! (3 punkti)

2. jautājums. Aizpildiet tukšās vietas! (7 punkti)

8.		<i>vējš</i>	
9.		<i>sievietes</i>	
10.		<i>māja</i>	
11.		<i>atlocīt drēbes</i>	
12.		<i>forma</i>	ruman
13.		<i>es, mēs</i>	keme

Uzdevumu komplekta sastādītāji pateicas Irīnai Česnokovai, Jevgeņijam Kapituļskim, Šonitai Koroļovai, Viesturam Lasmanim, Maksimam Libensonam, Džonatanam Mikam Melgalvim, Darjai Orļovai, Arsenijam Ovčinkinam, Aleksejam Pegušovam, Aleksejam Popovam, Maksimam Surovovam un Ennatai Viļumai par uzdevumu testēšanu.

Uzdevumu autori: Pjotrs Arkadjevs (1. uzd.), Eduardu Kardožu Martinss un Artūrs Korrea Soza (2. uzd.), Milēna Veneva (3. uzd.), Irīna Česnokova (4. uzd.), Gustavu Barakats Martinss (5. uzd.).

⁴Redžangu valodā runā ap 350 tūkst. Indonēzijas salas Sumatras iedzīvotāju, tomēr šāds pieraksta veids vairs netiek lietots.

ə izrunā kā a angļu vārdā *about*; ɛ ir tuvs latviešu e; ŋ izrunā kā ng angļu vārdā *sing* vai kā latviešu n vārdā *mango*; ʔ ir tā saucamais glotālais slēdzenis, kas izrunā ir līdzīgs defisei vārdā *ne-e* (angļu *uh-oh*).